

FED FAİZ KARARI, ENFLASYON RAPORU, ÇELİŞKİ VE TUTARSIZLIKLAR

Geçen haftanın ekonomik gündemi oldukça yoğundu. Önce FED faiz kararı belli oldu, bir sonraki gün ise T.C.M.B başkanı “Enflasyon Raporu” nu açıklandı. Öncelikle FED kararını irdeleyelim. A.B.D Merkez Bankası politika faizini 75 baz puan artışla yüzde 2.25-2.50 seviyesine çıkardı. A.B.D. de enflasyon yüzde 9.1’le son 40 yılın en yüksek düzeyine çıktı. Piyasa beklentisi de 75 baz puanlık artış paralelindeydi. Başkan Powell; enflasyonun yüzde 2 hedefine geri döneceğine dair sağlam kanıtlar görene kadar faiz arttırmaya devam edeceklerini açıkça belirtti. Bu kararla doların güçlenmesinin devam edeceği, Türkiye’nin de içinde olduğu gelişmekte olan piyasalarda varlıkların değer kaybedeceği öngörülmekte. Borçlanma maliyetleri artacak. Tahvil, bono piyasaları olumsuz etkilenecek. Küresel ortamda siyasi belirsizlikler, yüksek enflasyon, küresel resesyon beklentisi, Ukrayna’daki savaş, pandeminin henüz bitmemiş olması gelişmekte olan piyasaların olumsuz etkilenmesini devam ettirecek. Nitekim T.L yılbaşından bu yana yüzde 25 değer kaybetmiş durumda. Bu yılın sonuna kadar FED’ in faiz artırımına devam edeceği (işsizlik ve enflasyon verilerine göre 100-125 baz puan), 2023 yılında faiz artırımını yapılmayacak, belki de teknik resesyon nedeniyle indirimlere gidilecek.

T.C.M.B Başkanı yılın üçüncü enflasyon raporunu açıkladı. 2022 yıl sonu enflasyon tahminini yüzde 42.8’den 2023 için yüzde 60.4’ çıkardı. 2023 sonu beklentisini ise yüzde 12.9 dan yüzde 19.2 e yükseltti. Gıda enflasyon tahmini yüzde 71.3, petrol fiyatı tahmini ise 99.6 dolar oldu. Yapılan açıklamada; gelişmiş ve gelişen ülkelerde enflasyonun son 25 yılın zirvesine çıktığı, izlenen ekonomi politikasına göre cari dengede iyileşmenin devam ettiği, yüksek oranlı arz ve enerji şoklarının enflasyon yarattığı, küresel ekonomide yavaşlama olasılığının güçlendiği, iç talebin yatay seyrettiği, dış talebin gücünü koruduğu, istihdama katılımın arttığı, işsiz sayısının düştüğü ifade edildi. İhracatta ürün ve pazar çeşitliliğinin istikrarlı bir şekilde arttığı, büyümenin ikinci çeyrekte de güçlü geleceği, ilk altı ayda bir önceki döneme göre kredi artış miktarının 3.9 katına ulaştığı, bunun için makro ihtiyati önlemlerin süratle alındığı vurgulandı.

Soru cevap kısmı dahil yapılan açıklamaların özeti; “izlenen ihracat odaklı, cari fazlayı esas alan ekonomik model gayet iyi işliyor. Para politikası duruşunda bir değişiklik yok. T.C.M.B yasası kendilerine istihdam, üretim ve büyüme konusunda açık yetki veriyor. Bu nedenle makro ihtiyati önlemlerle fiyat istikrarı da yakalanacak” FED’ in faiz artırım kararı ışığında her üç ayda sürekli yukarı revize edilen yılsonu enflasyonu ile yüzde 5 sabit enflasyon hedefi ve TL’deki değer kaybının ilk altı ayda yüzde 25’leri bulunduğu ortamda Merkez Bankası politikasındaki çelişki ve tutarsızlıkları şöyle sıralamak mümkün;

Toplantıda faizin arttırılmamasının politika faizinin devre dışı bırakıldığı anlamına gelmediği belirtildi. Sürdürülebilir büyüme için düşük ve istikrarlı faiz, bunun içinse fiyat ve finansal istikrar gerekiyor. Dünyada resesyon tehlikesine rağmen enflasyonla mücadelede ağırlık verilmesinin nedeni budur. IMF nin takip ettiği 100 Merkez Bankasından 80’i sene içinde faiz arttırdı. Aksi halde büyümenin sürdürülebilmesi mümkün olamayacaktır. Unutmayalım ki doğru para politikası herşeyi çözmez ama yanlış para politikası herşeyi bozabilir. Ayrıca para politikası araçlarını doğru kullanmadan fiyat istikrarı sadece makro ihtiyati önlemlerle sağlanamaz. Enflasyon Raporu toplantısında T.C.M.B. yasasının yorumunun sayın başkanca yanlış değerlendirildiği kanısındayım. Büyüme ve istihdam konusunda kendilerine açık yetki verildiği ifade edildi. T.C.M.B yasası 4. maddesinin ikinci fıkrası ise aynen şöyle; “Banka fiyat istikrarını sağlama amacı ile çelişmemek kaydıyla hükümetin büyüme ve istihdam politikalarını destekler” Maddedeki fiyat istikrarı amacı ile çelişmeme ön şartı açıkça hükme bağlanmış durumda. 2021 yılı Eylül ayında faiz indirimleri ile başlayan politika değişikliği ile fiyat istikrarının bozulduğu ve halen bozulmaya devam ettiği açıkça rakamlarda görülüyor. Faiz indirimine başlandığından itibaren aylık enflasyon oranları neden-sonuç ilişkisinin en önemli kanıtları. Gerek enflasyon beklentileri, gerekse enflasyon gerçekleştirmeleri ile hedeflerinin on aylık gelişmesinde fiyat istikrarının bozulduğunu T.C.M.B.nin her üç ayda bir yaptığı yılsonu enflasyon tahmininin yukarı revizyonundan ve gerçekleştirmelerinden görmek mümkün. Enflasyon düşüşü sürekli erteleniyor. Tek haneye düşüş her seferinde bir sonraki döneme aktarılıyor. Yüzde 60.4’lük 2022 sonu hedefi de çok iyimser. Enflasyon raporundaki çıktı analizine göre enflasyon Eylül-Ekim’de yüzde 80’lerde zirve yapacak. Türkiye’nin bu seviyede CSD’i hak etmediğini

söyleyen başkan dünyada resesyon beklentisi olmayan tek ülkenin ülkemiz olduğunu ve Türkiye'nin bu yıl yaklaşık yüzde 4 büyüyeceğini belirtti. Toplantıda rezervlerimizin sürekli arttığı ifade edildi. Ocak 2022'de 110.819.5 milyon dolar olan rezerv tutarı 22 Temmuz itibari ile 98.923.8 milyon dolara indi. Net rezervlerimiz de negatif seviyesini korumaya devam ediyor. CDS'lerimizin 900-1000'lere yaklaşması nedenlerinden birisi de bu.

2013 yılına kadar izlenen para politikası hedeflerle uyumlu bilimsel esaslara ve ilkelere uygun bir dönemi ifade ederken 2013 sonrasında fiyat istikrarı hedefinden ziyade seçim politikaları çerçevesinde sadece büyümeyi hedefleyen, fiyat ve finansal istikrar hedeflerini ortadan kaldıran bir nitelik kazandığı için ülkemizin sürekli notları düşürülmüş CDS puanları yükselmiş, borçlanma oran miktarları artmış, tarihte ilk kez borcumuzun faizi ana parayı geçmiş, dolar bazlı kişi başı geliri sürekli gerilemiş durumda. Eski bankacı Kerim Rota'nın dediği gibi de dört yıl yüz gün önce dolar 3.65 TL, enflasyon ise yüzde 10.23'tü. O tarihte ne savaş ne de pandemi söz konusuydu.